

Facultade de Ciencias da Educación e do Deporte

Grao en Educación Primaria

Materias

Curso 4

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P02G120V01908	Introdución ao feito relixioso e ao cristián	1c	6
P02G120V01909	Lingua estranxeira a través da literatura infantil: Francés	1c	6
P02G120V01910	Literatura infantil e xuvenil	1c	6
P02G120V01911	Recursos para o ensino das matemáticas	1c	6
P02G120V01927	Música nas culturas	1c	6
P02G120V01928	Expresión corporal e danza	1c	6
P02G120V01944	A linguaxe corporal	1c	6
P02G120V01945	Actividade física e diversidade na escola	1c	6
P02G120V01981	Prácticas externas: Practicum	An	48
P02G120V01991	Traballo de Fin de Grao	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS**Introdución ao feito relixioso e ao cristián**

Materia	Introdución ao feito relixioso e ao cristián			
Código	P02G120V01908			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Fernandez Nuñez, Casimiro Jose			
Profesorado	Fernandez Nuñez, Casimiro Jose			
Correo-e	psanjuan@planalfa.es			
Web				
Descrición	Esta asignatura ensina el fenómeno religioso, y en concreto, el cristianismo, a través de sus fuentes (Biblia) xeral			

Competencias

Código	
B1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos
B2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro
B4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
B7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa
B10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promoverla entre os estudantes
B11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural
B12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
C2	Coñecer as características destes estudantes, así como as características dos seus contextos motivacionais e sociais
C5	Coñecer as propostas e desenvolvementos actuais baseados na aprendizaxe de competencias
C6	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e distintos ritmos de aprendizaxe
C10	Coñecer a evolución histórica do sistema educativo no noso país e os condicionantes políticos e legislativos da actividade educativa
C19	Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación educativa e ser capaz de deseñar proxectos de innovación identificando indicadores de avaliación
C22	Relacionar a educación co medio, e cooperar coas familias e a comunidade
C23	Analizar e incorporar de forma crítica las cuestiones más relevantes de la sociedad actual que afectan a la educación familiar y escolar: impacto social y educativo de los lenguajes audiovisuales y de las pantallas; cambios en las relaciones de género e intergeneracionales; multiculturalidad e interculturalidad; discriminación e inclusión social y desarrollo sostenible
C29	Recoñecer a mutua influencia entre ciencia, sociedade e desenvolvemento tecnolóxico, así como as condutas cidadás pertinentes, para procurar un futuro sostenible
C34	Fomentar a educación democrática da cidadanía e a práctica do pensamento social crítico
C36	Coñecer o feito relixioso ao longo da historia e a súa relación coa cultura
C37	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes
C64	Relacionar teoría e práctica coa realidade do aula e do centro
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita na lingua materna
D9	Traballo en equipo
D12	Habilidades nas relacións interpersoais
D14	Razoamento crítico
D15	Compromiso ético

D16 Aprendizaxe autónoma

D18 Creatividade

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Coñecer as áreas curriculares de Educación primaria	B1	C5	D1 D3 D12 D15
Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino	B2 B4 B12	C6 C19 C34 C37	D1 D2 D3
Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente	B1 B10 B11 B12	C2 C5 C6 C10 C19	D1 D2 D12
Coñecer e aplicar no aula as tecnoloxías da información e a comunicación	B10 B11	C29	D16
Coñecer os principios básicos das ciencias sociais. Coñecer o currículo escolar das ciencias sociais	B12	C36	D1 D2 D3 D9
Coñecer o feito relixioso ao longo da historia e a súa relación coa cultura	B1 B11	C22 C36	D1 D2 D3 D9 D12
Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos axeitados e promover as competencias correspondentes nos alumnos	B1 B12	C5 C37 C64	D1 D2 D3 D9 D14 D15
Coñecer os principais contidos do feito relixioso cristián		C36	D1 D2 D3 D14 D15
Coñecer o feito relixioso nas diversas culturas, así como a súa influencia social, ética e cultural	B7	C22 C23 C36	D1 D2 D3 D14 D15 D18

Contidos

Tema

Bloque 1. Estudo do feito relixioso nas súas dimensións histórica e antropolóxica.	O fenómeno relixioso. Monoteísmo e politeísmo
Bloque 2. Iniciación ao coñecemento da Biblia, en Antigo e Novo Testamento. Novo Testamento como realización do Antigo especial o Novo Testamento. Estudo histórico-crítico dos evangelios canónicos.	
Bloque 3. Estudo da Igrexa como novo pobo de Deus	A Historia da Igrexa como apoloxética
Bloque 4. Estudo dos sete sacramentos como signos da manifestación de Deus nas distintas circunstancias antropolóxicas de cada persoa.	Introdución, evolución e presente de cada Sacramento
Bloque 5. A figura da Virxe María e o seu papel con relación á persoa e obra de Jesucristo.	A Maternidade
Bloque 6. Relación do feito cristián cos valores cívicos, éticos e culturais que conleva	A personalidade como base antropolóxica para acceder á condición de cristián

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas e/ou exercicios	12	12	24
Traballos de aula	6	6	12
Sesión maxistral	22.5	22.5	45
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	3	42	45
Resolución de problemas e/ou exercicios	12	12	24

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Resolución de casos prácticos relacionados coa materia
Traballos de aula	Resolución de casos prácticos relacionados coa metría
Sesión maxistral	Exposición de contidos da materia con apoio de material escrito

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Se atenderá a través de tutorías y en el aula
Traballos de aula	Se atenderá a través de tutorías y en el aula
Probas	Descrición
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Se atenderá a través de tutorías y en el aula
Resolución de problemas e/ou exercicios	Se atenderá a través de tutorías y en el aula

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Traballos de aula	Comentario de texto	10	B12	C23 C34 C64	D1 D14 D16 D18
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Unha proba teórico-práctica sobre os contidos	80	B1 B2 B4 B10 B11 B12	C5 C10 C19 C37	D1 D2 D3 D14 D15
Resolución de problemas e/ou exercicios	Cuestións candentes socioreligiosas	10	B7 B12	C2 C6 C22 C29 C34 C36 C64	D1 D3 D9 D12 D14 D16

Outros comentarios sobre a Avaliación

Os alumnos que non superen a asignatura en primeira convocatoria ou aqueles que non se presenten poderán facer uso da SEGUNDA CONVOCATORIA na que se plantexará unha proba teórico-práctica sobre os contidos xerais do curso. OS alumnos non asistentes farán unha proba escrita sobre os contidos da materia.

Bibliografía. Fontes de información

- DOCUMENTOS DEL MAGISTERIO DE LA IGLESIA CATÓLICA que serán proporcionados en clase
- WINDEENGREN."Fenomenología de la religión". Editorial cristiandad. Madrid

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Lingua estranxeira a través da literatura infantil: Francés**

Materia	Lingua estranxeira a través da literatura infantil: Francés			
Código	P02G120V01909			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición				
Departamento				
Coordinador/a				
Profesorado				
Correo-e				

----- GUÍA DOCENTE NON PUBLICADA -----

DATOS IDENTIFICATIVOS**Literatura infantil e xuvenil**

Materia	Literatura infantil e xuvenil			
Código	P02G120V01910			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Montero Santalla, José Martín			
Profesorado	Montero Santalla, José Martín			
Correo-e	santalla@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia busca, en primeiro lugar, coñecer a problemática da literatura infantil nos seus aspectos xerais, e familiarizarse cos principais autores, obras e personaxes tanto da literatura infantil universal como da literatura infantil galega; e, en segundo lugar, aprender métodos e técnicas para practicar literatura nas aulas, de acordo coa idade dos alumnos en cada etapa, e para axudarlles a vivir o mundo da literatura infantil e a facer eles mesmos literatura.			

Competencias

Código	
B2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro
B3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar
D12	Habilidades nas relacións interpersoais
D18	Creatividade
D20	Coñecemento doutras culturas e costumes

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Coñecer os principais autores tanto da literatura infantil universal como da literatura infantil galega, e familiarizarse coas súas obras máis coñecidas e cos personaxes que eles criaron.	B3	
Aprender métodos e técnicas para ler e analizar textos de literatura infantil nas aulas, de acordo coa idade dos alumnos en cada etapa da súa formación escolar.	B3	
Aprender estratexias didácticas que axuden aos alumnos a descubrir e a compartir os valores humanos, morais e estéticos do mundo da literatura infantil, e, a partir daí, a exercitaren tamén eles a súa propia creatividade literaria.	B2	D12 D18 D20

Contidos

Tema	
Problemas preliminares da literatura infantil	- A denominación "literatura infantil (e xuvenil)": varios significados - A infancia, realidade pluriforme: etapas no desenvolvemento infantil - Literatura ou pedagogía?: "Ensinar deleitando"
Perspectiva histórica da literatura infantil	- Unha historia breve e recente: de "subliteratura" a fenómeno sociolóxico - A época contemporánea: características da literatura infantil nos nosos tempos - Palabra e imaxen: cómic, radiotelevisión e cinema
Modalidades da literatura infantil	- Literatura popular e literatura "cultura" - Os xéneros da literatura infantil: narrativa, poesía, teatro - Xéneros especiais: a fábula, as adiviñas
Os clásicos da literatura infantil universal	- Séculos XVII-XIX: os contos de Perrault, os contos dos irmáos Grimm, os contos de Andersen, Lewis Carroll e "Alicia", Collodi e "Pinocho"... - O século XX: entre Peter Pan e Harry Potter - Os nosos días
A literatura infantil na Galiza	- Precedentes na Idade Media e na Idade Moderna: das Cantigas de Santa María ao Padre Sarmiento - O século XX: autores e obras principais - Os nosos días

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	32	50	82
Traballos tutelados	16	40	56
Actividades introdutorias	2	8	10
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Sesión maxistral	Na sesión maxistral o profesor expón os conteúdos teóricos dos temas da asignatura.
Traballos tutelados	Elaboración de algún traballo escrito, segundo as propostas do profesor.
Actividades introdutorias	Introdución xeral á materia e ao desenvolvemento do curso.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Elaboración de un traballo escrito sobre algún dos temas propostos polo profesor.

Avaliación				
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Trátase de un exame escrito sobre os temas contidos no programa da materia.	100	B2 B3	D12 D18 D20

Outros comentarios sobre a Avaliación

Aos non asistentes esixirase o coñecemento dos temas tratados na clase, sen outras condicións especiais. Nas sucesivas convocatorias o sistema e os criterios de avaliación e de cualificación serán idénticos aos da primeira convocatoria.

As datas dos exames pódense consultar na web da Facultade, no apartado de organización académica.

Bibliografía. Fontes de información

Pedro C. Cerrillo / Jaime García Padrino (coords.), Literatura infantil y su didáctica, Cuenca: Ediciones de la Universidad de Castilla-La Mancha, 1999. Antonio Moreno Verdulla, Literatura infantil: introducción a su problemática, su historia y su didáctica, Cádiz: Universidad, Servicio de Publicaciones, 1994. Agustín Fernández Paz, A Literatura infantil e xuvenil en galego, Vigo: Edicións Xerais de Galicia, 1999. Bibliografía complementaria: Veljka Ruzicka Kenfel / Celia Vázquez García / Lourdes Lorenzo García (eds.), Literatura infantil y juvenil: tendencias actuales en investigación, Vigo: Universidade de Vigo, 2000. Aurora Marco / Pilar Couto Cantero / Elva Aradas Carollo / Fernando Vieito Liñares (eds.), Actas del VII Congreso Internacional de la Sociedad Española de Didáctica de la Lengua y la Literatura (Santiago de Compostela, 27 - 29 de Noviembre de 2002), 2 vols., A Coruña: Deputación da Coruña, 2004. Pedro C. Cerrillo / Jaime García Padrino (coordinadores), La Literatura infantil en el siglo XXI, Cuenca: Ediciones de la Universidad de Castilla-La Mancha, 2001. José Manuel de Amo Sánchez-Fortún, Literatura infantil: claves para la formación de la competencia literaria, Archidona: Aljibe, 2003.

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Recursos para o ensino das matemáticas**

Materia	Recursos para o ensino das matemáticas			
Código	P02G120V01911			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición				
Departamento				
Coordinador/a				
Profesorado				
Correo-e				

----- GUÍA DOCENTE NON PUBLICADA -----

DATOS IDENTIFICATIVOS**Música nas culturas**

Materia	Música nas culturas			
Código	P02G120V01927			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Costa Vázquez, Luís			
Profesorado	Costa Vázquez, Luís			
Correo-e	luiscosta@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas
C54	Coñecer o currículo escolar da educación artística, nos seus aspectos plástico, audiovisual e musical
C55	Adquirir recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades musicais e plásticas dentro e fóra da escola
C56	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D6	Capacidade de xestión da información
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D12	Habilidades nas relacións interpersoais
D13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D14	Razoamento crítico
D15	Compromiso ético
D16	Aprendizaxe autónoma
D18	Creatividade

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
1. Comprender os principios que contribúen á formación cultural, persoal e social dende as artes.	A1 A3 A4 A5	D1 D2 D6 D9 D13 D14
2. Coñecer o currículo escolar da educación artística, nos seus aspectos musicais nas súas dimensións práctica e cultural.	A1 A3 A4	D1 D6

3. Coñecer a variedade de estilos e manifestacións que a música tivo dende unha perspectiva histórica, con atención preferente á tradición culta de occidente.	A1 A3 A5	C54 C55	D1 D2 D6 D14 D16
4. Coñecer a variedade de estilos e manifestacións que a música ten no contexto actual, nas diferentes culturas e tradicións do mundo, con especial atención ao noso ámbito cultural máis inmediato.	A1 A3 A5	C54 C55	D1 D2 D6 D13 D14 D16
5. Coñecer a variedade de estilos e manifestacións que se encontran bo noso medio inmediato: música culta, tradicional e popular.	A1 A3 A5	C54 C55	D1 D2 D6 D13 D14 D16
7. Adquirir recursos para fomentar o uso de toda a variedade de estilos musicais dentro da acción pedagóxica.	A1 A2 A3 A4		D1 D2 D6 D8 D14 D18
8. Adquirir a competencia para a busca autónoma de recursos nas principais fontes documentais de música de todos os estilos pertinentes (culto, tradicional e popular).	A1 A2 A3 A4	B8 C54	D1 D2 D6 D8 D14 D16 D18
9. Desenvolver a capacidade para o achegamento e observación crítica de realidades específicas da música en diversos ámbitos culturais. Para a súa valoración e a presentación dos resultados deste achegamento crítico.	A2 A3 A4 A5	C56	D1 D2 D6 D8 D9 D12 D13 D14 D15 D16 D18
10. Desenvolver o sentido crítico ante os fenómenos de mass-mediatización e os problemas da homoxeneización cultural nun mundo globalizado.	A3	B8	D1 D6 D13 D14 D16

Contidos

Tema

1. As funcións da música	a. Música como cultura b. Funcións sociais da música c. A música como marcador social: étnico, xeográfico, político, de idade, etc.
2. A música na tradición culta europea: Algunhas aproximacións	a. O mundo da ópera b. Música, literatura e poesía no mundo medieval c. Música e arte no romanticismo europeo
3. A música de tradición oral e popular	a. Conceptos de música tradicional e popular. b. Presenza da música nas sociedades tradicionais c. A música popular no s. XX
4. Aproximación ás manifestacións musicais pasadas ou actuais, e elaboración dun proxecto	a. A elección do obxecto e a selección das fontes de información. b. Elaboración do proxecto c. Presentación do proxecto

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos de aula	41	30	71
Sesión maxistral	20	23	43

Obradoiros	10	20	30
Traballos e proxectos	3	3	6

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballos de aula	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. O seu desenvolvemento pode estar vinculado con actividades autónomas do estudante.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Obradoiros	Actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor ás actividades individuais e/ou en grupo que desenvolven os estudantes.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Obradoiros	Seguemento do traballo do alumnado na aula, durante as sesións prácticas
Traballos de aula	Seguemento da elaboración dos traballos de aula
Sesión maxistral	Exposición dos aspectos teóricos e prácticos de carácter xeral

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Traballos de aula	Seguimento participativo nas sesións de aula	50	
Obradoiros	--	0	
Traballos e proxectos	Realización e Exposición en grupos reducido ou de xeito individual dun proxecto de investigación e reflexión crítica sobre un tópico da música, histórica ou actual	50	

Outros comentarios sobre a Avaliación

O seguimento regular das clases pode supor ata un 50% da cualificación final.

As competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo e, de non aprobarse entón, non se gardarán as notas para a seguinte convocatoria.

Bibliografía. Fontes de información

- COOK, N. (2001), **De Madonna al Canto Gregoriano**, Madrid. Alianza,
- ESTEVE, R. (2008), **Comprender y amar la música.**, Barcelona. Océano.,
- MARTÍ, .I. (2003), "**El aula de música ante el reto de la interculturalidad**". Cuadernos de Pedagogía. núm. 328, pp. 55-57,
- ROSS, A. (2007), **The rest is Noise: Listening to the twentieth century**, Nueva York. Farrar. Straus & Giroux,
- SWANWICK, K. (1991), **Música, pensamiento y educación**, Madrid. Morata,
- TRAVÉ, G. (2003), "**Música y problemas sociales**", Cuadernos de Pedagogía. núm. 328, pp. 48-50,

COOK, N. (2001) De Madonna al Canto Gregoriano. Madrid. Alianza.

ESTEVE, R. (2008) Comprender y amar la música. Barcelona. Océano.

MARTÍ, .I. (2003) "El aula de música ante el reto de la interculturalidad". Cuadernos de Pedagogía. núm. 328, pp. 55-57.

ROSS, A. (2007) The rest is Noise: Listening to the twentieth century. Nueva York. Farrar. Straus & Giroux.

SWANWICK, K. (1991) Música, pensamiento y educación. Madrid. Morata.

TRAVÉ, G. (2003) "Música y problemas sociales". Cuadernos de Pedagogía. núm. 328, pp. 48-50.

Recomendacións

Outros comentarios

Recoméndase:

- 1) Asistencia regular ás clases.
 - 2) Actitude favorable, receptiva e activa.
 - 3) Predisposición ao traballo en grupo
-

DATOS IDENTIFICATIVOS**Expresión corporal y danza**

Materia	Expresión corporal y danza			
Código	P02G120V01928			
Titulación	Grado en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición				
Departamento	Didácticas especiales			
Coordinador/a	García Pintos, Isidro			
Profesorado	García Pintos, Isidro			
Correo-e	isidrogarcia@uvigo.es			
Web				
Descripción xeral				

Competencias

Código	
B2	Diseñar, planificar y evaluar procesos de enseñanza y aprendizaje, tanto individualmente como en colaboración con otros docentes y profesionales del centro
B3	Abordar con eficacia situaciones de aprendizaje de lenguas en contextos multiculturales y plurilingües. Fomentar la lectura y el comentario crítico de textos de los diversos dominios científicos y culturales contenidos en el currículo escolar
B4	Diseñar y regular espacios de aprendizaje en contextos de diversidad y que atiendan a la igualdad de género, a la equidad y al respeto a los derechos humanos que conformen los valores de la formación ciudadana
B8	Mantener una relación crítica y autónoma respecto de los saberes, los valores y las instituciones sociales públicas y privadas
B11	Conocer y aplicar en las aulas las tecnologías de la información y de la comunicación. Discernir selectivamente la información audiovisual que contribuya a los aprendizajes, a la formación cívica y a la riqueza cultural
C2	Conocer las características de estos estudiantes, así como las características de sus contextos motivacionales y sociales
C6	Identificar y planificar la resolución de situaciones educativas que afectan a estudiantes con diferentes capacidades y distintos ritmos de aprendizaje
C11	Conocer los procesos de interacción y comunicación en el aula
C13	Promover el trabajo cooperativo y el trabajo y esfuerzo individuales
C15	Conocer y abordar situaciones escolares en contextos multiculturales
C17	Conocer y aplicar experiencias innovadoras en Educación Primaria
C53	Comprender los principios que contribuyen a la formación cultural, personal y social desde las artes
C54	Conocer el currículo escolar de la educación artística, en sus aspectos plástico, audiovisual y musical
C55	Adquirir recursos para fomentar la participación a lo largo de la vida en actividades musicales y plásticas dentro y fuera de la escuela
C56	Desarrollar y evaluar contenidos del currículo mediante recursos didácticos apropiados y promover las competencias correspondientes en los estudiantes
D1	Capacidad de análisis y síntesis
D2	Capacidad de organización y planificación
D5	Conocimiento de informática relativos al ámbito de estudio
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisiones
D9	Trabajo en equipo
D10	Trabajo en un equipo de carácter interdisciplinar
D12	Habilidades en las relaciones interpersonales
D13	Reconocimiento a la diversidad y multiculturalidad
D14	Razonamiento crítico
D15	Compromiso ético
D16	Aprendizaje autónomo
D17	Adaptación a nuevas situaciones
D18	Creatividad
D19	Liderazgo
D21	Iniciativa y espíritu emprendedor

Resultados de aprendizaje

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
1. Conocer los fundamentos y desarrollo de la didáctica de la expresión corporal y la danza y ser capaz de realizar adaptaciones que permitan acceder a todo el alumnado de primaria al disfrute de la música y a su uso como medio de expresión.	B2 B3 B4	C13 C54 C55	D1 D8 D10 D15 D17
2. Ser capaz de analizar las corrientes de educación musical a través del movimiento, extrayendo conceptos y líneas metodológicas con una coherencia sistemática.	B2 B4	C6 C53 C54 C56	D10 D13 D15 D18
3. Conocer la importancia de la danza dentro de la historia de la música en las diversas culturas.	B3	C15 C53 C54	D1 D13 D14 D16
4. Saber utilizar el juego musical como elemento didáctico y como contenido.	B4	C6 C11 C17 C56	D2 D9 D12 D18
5. Ser capaz de utilizar referencias variadas para improvisar solo o en grupo.	B2 B11	C2 C6 C11 C15 C17 C56	D15 D16 D17 D18
6. Dominar la didáctica de la expresión corporal-danza, así como las técnicas de programación, diseño de sesiones, elección y creación de recursos y estrategias de intervención.	B2 B8	C53 C54 C55	D9 D13
7. Conocer los fundamentos de la cultura popular, con especial referencia al folclore propio de la comunidad autónoma.	B3 B8	C2 C15 C53 C55	D2 D5 D7 D13
8. Conocer y dominar los principios de la expresión y la comunicación corporal más directamente relacionados con el hecho musical y con la danza.	B2	C53 C54 C55	D1 D15 D17 D19
9. Conocer los procesos de la creación coreográfica aplicada a las aulas de educación primaria.	B4	C11 C13 C15 C55 C56	D2 D9 D12 D13
10. Conocer un amplio repertorio de danzas del mundo y sus procedimientos didácticos dentro de la educación primaria.	B3 B4	C2 C13 C15 C53	D5 D7 D8 D13
11. Fomentar la práctica del trabajo corporal expresivo cómo medio de autoconocimiento y de comunicación humana.	B4	C2 C6 C56	D16 D21

Contenidos

Tema	
1- Esquemas rítmicos y polirritmias. Improvisación rítmica.	1.1 La expresión corporal y el ritmo musical como bases del movimiento danzado 1.2 Técnicas de trabajo del ritmo en la Educación Primaria 1.3 El canon rítmico 1.4 La improvisación como base para la creación de nuevos ritmos.
2- Percusiones corporales	2.1 El significado de cuerpo y la expresión corporal 2.2 Técnicas básicas de Expresión Corporal 2.3 La percusión corporal. 2.4 Percusión corporal y tubos sonoros

3- Juegos motrices y canciones con movimiento	3.1 Canciones para el desarrollo de la personalidad 3.2 Canciones para el desarrollo del control y ajuste postural 3.3 Canciones para el desarrollo del esquema corporal 3.4 Canciones para el desarrollo del equilibrio 3.5 Canciones para el desarrollo de la respiración 3.6 Canciones para el desarrollo de la relajación 3.7 Canciones para el desarrollo de la temporalidad 3.8 Canciones para el desarrollo de la espacialidad 3.9 Canciones para el desarrollo de la coordinación
4- Creación coreográfica. Elementos. Procesos.	4.1 La coreografía como proceso de invención y creación en el aula. 4.2 Danzas de presentación y danza aeróbica 4.3 Otros recursos didácticos: sombras chinescas corporales, sábanas, máscaras.
5- Danza gallega, danzas del mundo y bailes de salón. Aplicaciones en el aula.	5.1 La danza en la historia. 5.2 Danza y Folclore del mundo: representación, simbolismo, función, trajes... 5.3 Danza gallega 5.2 Los bailes de salón
6- Danza e improvisación: fuentes motivadoras y procesos.	6.1 Técnicas de desarrollo creativo: improvisación y construcción 6.2 La dramatización como proceso. Match de improvisación. El clown 6.3 Improvisación en danzas, bailes y canciones como medio de expresión y motivación del alumno.
7- Metodologías para la didáctica de la expresión corporal-danza en la escuela.	7.1 Aspectos clave para la enseñanza y el aprendizaje de la expresión corporal y la danza 7.2 Técnicas de concienciación corporal. Técnica Alexander y Técnica de Jacobson. 7.3 Corrientes pedagógicas participativas y metodologías integradoras de la expresión corporal y la danza en la Educación Primaria.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Trabajos de aula	22	33	55
Sesión magistral	10	0	10
Presentaciones/exposiciones	10	10	20
Resolución de problemas y/o ejercicios de forma autónoma	0	10	10
Debates	10	0	10
Portafolio/dossier	0	20	20
Pruebas prácticas, de ejecución de tareas reales y/o simuladas.	0	25	25

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxías

	Descrición
Trabajos de aula	El estudiante desarrolla ejercicios o proyectos en el aula bajo las directrices y supervisión del profesor. Su desarrollo puede estar vinculado con actividades autónomas del estudiante.
Sesión magistral	Exposición por parte del profesor de los contenidos sobre la materia objeto de estudio, bases teóricas y/o directrices de un trabajo, ejercicio o proyecto a desarrollar por el estudiante.
Presentaciones/exposiciones	El estudiante participará en la creación de distintas presentaciones y exposiciones que el profesor proponga en el aula.
Resolución de problemas y/o ejercicios de forma autónoma	El estudiante trabajará de forma autónoma para resolver los distintos problemas que se vaya encontrando tanto como parte de un grupo o de manera individual.
Debates	Apertura de debates y discusiones para compartir y ver puntos de vista, para extraer conclusiones y con el objeto de reflexionar cómo medio para el aprendizaje.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Trabajos de aula	Realización de coreografías grupales y propuestas motrices didácticas sobre canciones propuestas
Sesión magistral	Exposición de canciones motrices orientadas a fines concretos y de danzas del mundo concretas
Presentaciones/exposiciones	Presentaciones grupales de actividades encaminadas al desarrollo de los niños y de las niñas

Resolución de problemas y/o ejercicios de forma autónoma	Resolución tanto individual como grupalmente de los problemas que van surgiendo en la realización de las tareas
Debates	Presentaciones comunes de temas con diferentes enfoques y aportaciones de diferentes puntos de vista
Probas	Descrición
Portafolio/dossier	Realización de un dossier o diario de clase en el que se recojan aquellos datos realmente importantes o destacables así como sirva de memoria y guía docente.
Pruebas prácticas, de ejecución de tareas reales y/o simuladas.	Realización de distintas pruebas que sirvan para valorar el grado de asentamiento de los objetivos y el grado de acierto entre lo planeado y el logrado

Evaluación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Trabajos de aula	Asistencia, participación, implicación y resolución de ejercicios o proyectos propuestos.	40	B2 C2 D2 B3 C11 D9 B4 C15 D10 B8 C17 D12 B11 C53 D21 C54 C55 C56
Presentaciones/exposiciones	Participación e implicación en las distintas presentaciones que se propongan, tanto individuales como grupales	10	B2 C55 D1 B11 C56 D2 D9 D18 D21
Resolución de problemas y/o ejercicios de forma autónoma	Capacidad de resolución de ejercicios de forma autónoma	10	C13 D2 C53 D12 C55 D13 C56 D16 D18 D21
Portafolio/dossier	Dossier organizado con todas las actividades llevadas a cabo en la materia por todos los miembros de la clase y tanto teóricas como prácticas.	20	C54 D2 C56 D5 D7 D8 D15 D17 D19 D21
Pruebas prácticas, de ejecución de tareas reales y/o simuladas.	Realización individual y grupal de una prueba práctica.	20	B2 C6 D2 B11 C13 D9 C53 D10 C54 D12 C55 D13 C56 D14 D16 D18 D21

Outros comentarios sobre a Avaliación

Se evaluarán los contenidos no aprobados en el mes de junio como: El alumno o alumna tendrá que simular una situación de aula de infantil y mostrar y enseñar dos danzas, una libre y una danza del mundo. El alumno o alumna tendrá que entregar y enseñar un *dossier sobre las actividades llevadas a cabo en las clases. El profesor le indicaría cuales y tendrá que constar una descripción detallada de las mismas, así como exponerlas delante del profesor. Las fechas de exámenes se pueden consultar en la web de la facultad en el apartado de organización académica (http://feduc.webs.uvigo.es/index.php?*id=60,0,0,1,0,0)

Fuentes de información

BATALHA, A.P., **Metodología do ensino da danza**, UTL,

BERGE, IVONNE, **Danza la vida. El movimiento natural. Una autoeducación holística.**, Narcea,

KALMAR, D., **Qué es la Expresión Corporal?**, Lumen,

- Arteaga, M.; Viciano, V.; Conde, J. (1997): *Desarrollo de la expresividad corporal*. Barcelona: Ed. Inde.
- Castañar, M (2007): *La inteligencia corporal en la escuela*. Barcelona: Ed. Graó.
- Escudero, P. (1987): *Cuentos musicales*. Madrid. Ed. Real Musical.
- Franco Royo, T. (1988): *Vida afectiva y educación infantil*. Madrid. Ed. Narcea.
- Hemsy de Gainza, V. (1993): *Fundamentos materiales y técnicas de la educación musical*. Buenos Aires. Ed. Ricordi.
- Hemsy de Gainza, V. (1983): *La improvisación musical*. Milán. Ed. Ricordi.
- Knapp, M.L. (1992): *La comunicación no verbal: el cuerpo y el entorno*. Barcelona. Ed. Paidós.
- Learreta Ramos, B. y otros (2005): *Didáctica de la Expresión Corporal. Talleres monográficos*. Barcelona. Ed. Inde.
- Motos, T. (1983): *Iniciación a la expresión corporal: teoría, técnica y práctica*. Barcelona. Ed. Humanitas.
- Palacios, Marchesi, Coll (1999): *Desarrollo psicológico y educación. Psicología evolutiva I*. Madrid. Ed. Alianza.
- Pascual Mejía, P. (2002): *Didáctica de la Música. Primaria*. Madrid. Ed. Pearson.
- Pease, A. (1993): *El lenguaje del cuerpo*. Barcelona. Ed. Paidós.
- Quintana Yáñez, A (1997): *Ritmo y educación física, de la condición física a la expresión corporal*. Madrid. Ed. Gymnos.
- Romain, M. (2001): *La danse à l'école primaire*. Paris. Ed. Retz.
- Salzer, J. (1984): *La expresión corporal*. Barcelona. Ed. Herder.
- Schafer, M. (1985): *El compositor en el aula*. Buenos Aires. Ed. Ricordi.
- Scott, M.D.; Powers, W.G. (1985): *La comunicación interpersonal como necesidad*. Madrid. Ed. Narcea.
- Vázquez González, M. (2007): *Aplicaciones de las nuevas tecnologías de la información y de la comunicación en la educación musical*. Madrid. Ed. Grupo Búho.
- Winnicott, D.W. (1993): *El gesto espontáneo*. Barcelona. Ed. Paidós.

Recomendaciones

Outros comentarios

Se recomienda:

- 1) Asistencia continua la clases.
 - 2) Actitud favorable, receptiva y participativa.
-

DATOS IDENTIFICATIVOS**A linguaxe corporal**

Materia	A linguaxe corporal			
Código	P02G120V01944			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Pazos Couto, Jose Maria			
Profesorado	Abilleira González, Maite Pazos Couto, Jose Maria			
Correo-e	chema3@gmail.com			
Web				
Descrición xeral	Nesta materia o alumnado coñecerá as posibilidades expresivas do corpo e da linguaxe, adquirindo e vivenciando competencias que lle van a permitir favorecer o correcto desenvolvemento da expresión corporal no alumnado de ensinanza primaria			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos
B2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro
B4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
B5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes
B8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas
B10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes
B11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural
B12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
C57	Comprender os principios que contribúen á formación cultural, persoal e social desde a educación física
C58	Coñecer o currículo escolar da educación física
C59	Adquirir recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades deportivas dentro e fóra da escola
C60	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes
C61	Adquirir un coñecemento práctico do aula e da xestión da mesma
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D6	Capacidade de xestión da información
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar

D12	Habilidades nas relacións interpersoais
D14	Razoamento crítico
D15	Compromiso ético
D16	Aprendizaxe autónoma
D17	Adaptación a novas situacións
D18	Creatividade
D19	Lideranza
D21	Iniciativa e espírito emprendedor
D22	Motivación pola calidade

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
1. Saber utilizar o xogo como principal recurso didáctico, así como deseñar actividades de aprendizaxe baseadas en principios lúdicos e na linguaxe corporal.	A2	B1	C57	D1
	A4	B2	C58	D8
		B10		D16
				D17
Comprender os conceptos de orientación e de titoría así como as súas relacións coa función docente.				
2. Potenciar nos nenos e as nenas o coñecemento e control do seu corpo e as súas posibilidades motrices mediante o corpo.	A1	B4	C57	D1
	A3	B5	C58	D15
	A5	B8	C59	
		B10	C60	
		B12	C61	
3. Promover o xogo simbólico e de representación de roles como principal medio de coñecemento da realidade social.	A2	B4	C57	D1
	A3	B11	C58	D12
		B12	C59	D14
			C60	D15
			C61	D16
				D17
				D18
4. Potenciar o uso da linguaxe corporal para conseguir unha mellor expresión, respectar o traballo propio e desenvolver habilidades sociais.	A1	B2	C57	D1
	A2	B4	C58	D7
	A5	B10	C59	D12
		B11	C60	D14
		B12	C61	D15
				D21
				D22
5. Potenciar nos nenos e as nenas o coñecemento e control do seu corpo e as súas posibilidades motrices.	A2	B1	C57	D1
	A4	B8	C58	D2
		B11	C59	D6
		B12	C60	D9
			C61	D10
				D15
				D16
				D19
6. Ser capaz de deseñar actividades de aprendizaxe de novas formas de expresión.	A1	B1	C57	D12
	A3	B4	C58	D14
		B8	C59	D15
		B11	C60	
			C61	

Contidos

Tema	
Bloque 1	Principios básicos da linguaxe corporal en Educación Infantil. Linguaxe corporal e estilos docentes en Ed. Infantil.
Bloque 2	A linguaxe corporal medio de representación, expresión e comunicación en Educación Infantil. O código non verbal na infancia.
Bloque 3	Do xogo simbólico ao xogo dramático. A creatividade
Bloque 4	Principios metodolóxico-didácticos para a aplicación de técnicas artístico-expresivas en educación infantil: a danza creativa e tradicional, o teatro de sombras, a pantomima e a dramatización.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	22.5	45	67.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Sesión impartidas polo profesor, nas que se procurará a maior interactividade e participación do alumnado.
Prácticas de laboratorio	Prácticas que formaran parte do traballo da materia, e que serán desenvolvidas polos alumnos e avaliadas in situ polo profesor e alumnos, tentando acadar os aprendizaxes oportunos

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas de laboratorio	Farase seguimento na propia aula da evolución das aprendizaxes do alumnado
Sesión maxistral	Serán levadas a cabo polo profesor nas aulas teóricas

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
			A1	B1	C57	D10
Sesión maxistral	Exposición práctica dalgún contido dos bloques do programa. Estas prácticas serán avaliadas durante o calendario de exames nas horas fixadas polo profesor	50	A2	B2	C58	D15
			A3	B4	C59	D19
			A4	B5	C60	
			A5	B8	C61	
				B10		
	B11					
	B12					
Prácticas de laboratorio	Avaliación escrita dos contidos do programa na data fixada no calendario de exames.	50	A1	B1	C57	D1
			A2	B2	C58	D2
			A3	B4	C59	D6
			A4	B5	C60	D7
			A5	B8	C61	D8
				B10		D9
				B11		D10
				B12		D12
						D14
						D15
						D16
						D17
			D18			
			D19			
			D21			
			D22			

Outros comentarios sobre a Avaliación

As partes superadas gardaranse máximo ata a segunda convocatoria. No seguinte curso o alumno/a deberá desenvolver a asignatura Completa.

O alumnado que non asista periodicamente a clase deberá facer un examen da parte teórica e outro da parte práctica da materia, nos que deberá superar o 50% da nota máxima en cada un dos exames para superar a materia.

As datas de exame poderan consultarse na web da facultade no apartado de organización académica

Bibliografía. Fontes de información

VVAA, **LA EDUCACION PSICOMOTRIZ (3-8 AÑOS). CUERPO, MOVIMIENTO, PERCEPC ION, AFECTIVIDAD : UNA PROPUESTA TEORICO-PRACTICA,**

SAINZ DE VICUÑA, P, **EDUCAR EN EL AULA DE 2 AÑOS: UNA PROPUESTA METODOLOGICA,**

RUIZ DE VELASCO GALVEZ, A, **EL JUEGO SIMBÓLICO,**

PAOLI, A, **COMUNICACION Y JUEGO SIMBOLICO: RELACIONES SOCIALES, CULTURA Y PROCESOS DE SIGNIFICACION,**

VELAZQUEZ, E., **AFECTO Y LENGUAJE,**

PAT, O., **PSICOTERAPIA SENSORIOMOTRIZ: INTERVENCIONES PARA EL TRAUMA Y EL APEGO**,
VVAA, **CONSTRUYENDO IDENTIDAD CORPORAL**,
Cebreiros, J, **OLVIDA TU LENGUAJE CORPORAL: LA IMPORTANCIA DE LA EMOCIONES EN LA COMUNICACION**,
Pons, C, **COMUNICACIÓN NO VERBAL**,
Nista-Piccolo, V., **MOVIMIENTO Y EXPRESION CORPORAL EN EDUCACION INFANTI**,

Recomendacións**Materias que continúan o temario**

A educación física como medio de interdisciplinaridade/P02G120V01941

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Actividade física e diversidade na escola/P02G120V01945

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Educación física e a súa didáctica na educación primaria/P02G120V01601

DATOS IDENTIFICATIVOS**Actividade física e diversidade na escola**

Materia	Actividade física e diversidade na escola			
Código	P02G120V01945			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Vicente Vila, Pedro			
Profesorado	Figueira Rodríguez, Alberto Vicente Vila, Pedro			
Correo-e	pachipedrito@edu.xunta.es			
Web				
Descrición xeral	A materia atende as necesidades educativas especiais nos procesos de ensino - aprendizaxe no eido das actividades físicas			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos
B2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro
B4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
B5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes
B8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas
B10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promove-la entre os estudantes
B11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural
B12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
C57	Comprender os principios que contribúen á formación cultural, persoal e social desde a educación física
C58	Coñecer o currículo escolar da educación física
C59	Adquirir recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades deportivas dentro e fóra da escola
C60	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes
C61	Adquirir un coñecemento práctico do aula e da xestión da mesma
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D6	Capacidade de xestión da información
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar

D12	Habilidades nas relacións interpersoais
D14	Razoamento crítico
D15	Compromiso ético
D16	Aprendizaxe autónoma
D17	Adaptación a novas situacións
D18	Creatividade
D19	Lideranza
D21	Iniciativa e espírito emprendedor
D22	Motivación pola calidade

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
1. Saber utilizar o xogo como recurso didáctico, así como deseñar actividades de aprendizaxe para a diversidade.	A1	B2	C59	D1
	A2	B4	C60	D2
2. Ser capaz de utilizar os xogos como medio para promover a comprensión da realidade.			C61	D6
3. Deseñar actividades encamiñadas ao desenvolvemento das habilidades motrices que atendan á diversidade.				D7
				D8
5. Promover o xogo simbólico e de representación de roles como principal medio de coñecemento da realidade social.				D9
				D10
7. Deseñar actividades encamiñadas ao desenvolvemento das habilidades motrices.				D12
				D14
				D15
				D16
				D17
				D18
				D19
				D21
				D22
4. Coñecer o desenvolvemento psicomotor e deseñar intervencións que atendan á diversidade	A1	B1	C57	D1
	A2	B2	C58	D2
	A3	B4	C60	D6
	A4	B5		D7
	A5	B8		D8
		B10		D9
		B11		D14
		B12		D15
				D16
				D17
				D18
				D19
				D22
6. Ser capaz de desenvolver os hábitos de autonomía persoal e o respecto ás normas de convivencia nos seus alumnos.		B8	C57	D2
		B10		D7
				D8
				D9
				D12
				D14
				D15
				D16
				D17
				D18
				D19
				D21
8. Ser capaz de crear e manter liñas e lazos de comunicación coordinados coas familias para incidir máis eficazmente no proceso educativo	A5	B8		D6
		B12		D7
				D8
				D9
				D12
				D14
				D15
				D17
				D19
				D21

Contidos

Tema

BLOQUE 1	Conceptos básicos sobre diversidade e actividade física. Tipoloxía da diversidade: diversidade socioculturais, alumnado con necesidades educativas especiais, diversidade de xéneros e persoas, etc
BLOQUE 2	A atención á diversidade na escola desde a motricidade. Modelos. A aprendizaxe motriz cooperativo. A convivencia e a resolución de conflitos.
BLOQUE 3	Estratexias didácticas de atención á diversidade desde a actividade física na escola.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	8.5	17	25.5
Sesión maxistral	10	20	30
Probas de resposta curta	2	2	4
Traballos e proxectos	2	6	8
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	30	52.5	82.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Resolución de problemas e exercicios expostos e analizados na clase.
Sesión maxistral	Exposicións dos aspectos máis relevantes de cada tema, explicando conceptos, clasificacións, técnicas...Será de carácter participativo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Sesións de contidos de carácter teórico ou conceptual vencellados as competencias a desenvolver na materia. As sesións maxistras desenvolveranse na aula baixo a dirección dos docentes responsables da materia en base os contidos obxecto da mesma.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Resolución de supostos prácticos vencellados as competencias e contidos desenvolvidos na materia. Os supostos prácticos resoltos son instrumentos de avaliación para o profesorado responsable da materia.
Probas	Descrición
Traballos e proxectos	Proxectos de intervención didáctica vencellados as competencias e contidos desenvolvidos na materia. Os proxectos son instrumentos de avaliación para o profesorado responsable da materia.
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Deseño, dirección e desenvolvemento de sesións prácticas por parte do alumnado sobre contidos vencellados a materia. O deseño, dirección e desenvolvemento das sesións son instrumentos de avaliación para o profesorado responsable da materia.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Probas de resposta curta	Probas escritas ou orais de resposta curta	50	A1 B1 C57 D1 A2 B4 C58 D2 A3 B8 C60 D6 A4 B10 D7 A5 B12 D14 D16 D18 D22

Traballos e proxectos	O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia, na preparación de seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo, de forma oral ou escrita	20	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B10 B11	C58 C59 C60	D1 D2 D6 D7 D8 D9 D10 D12 D14 D15 D16 D17 D19 D21 D22
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas. Probas para a avaliación que inclúen actividades, problemas ou exercicios prácticos a resolver. Os alumnos deben dar resposta á actividade exposta, aplicando os coñecementos teóricos e prácticos da materia.	30		B1 B2 B5	C58 C59 C60 C61	D2 D7 D8 D9 D12 D17 D18 D19 D21 D22

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para obter unha avaliación positiva na materia, en calquera das dúas convocatorias da amtrícula, é imprescindible ter unha cualificación superior a 5 nas dúas ferramentas de avaliación. Para a segunda convocatoria gardase a parte aprobada an primeira convocatoria. Non é posible gardar partes para outra matrícula na mesma materia nin para outro curso académico. As datas de exame podesnse consultar na páxina web da facultade.

Bibliografía. Fontes de información

SCOPUS,

SPORT DISCUS,

Gómez, H., **Educación Física y atención a la diversidad**, La tierra hoy,

Jiménez Martín, P.J., **Manual de estrategias de intervención en actividad física, deporte y valores.**, Síntesis,

Merida, R., **La orientación en educación infantil: una alianza entre los agentes educativos.**, Pirámide,

Lasaga, M.J. & Rodríguez, C., **La coeducación en la Educación Física y el deporte escolar: Liberar Modelos.**, Wanceulen,

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

A linguaxe corporal/P02G110V01928

Xogo na educación infantil/P02G110V01912

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación: Desenvolvemento motor/P02G110V01202

DATOS IDENTIFICATIVOS**Prácticas externas: Practicum**

Materia	Prácticas externas: Practicum			
Código	P02G120V01981			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS 48	Sinale OB	Curso 4	Cuadrimestre An
Lingua de impartición	Castelán Galego Inglés			
Departamento	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinador/a	Martínez Figueira, María Esther			
Profesorado	Martínez Figueira, María Esther			
Correo-e	esthermf@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	<p>O artigo 2 do Real Decreto 1707/2011, de 18 de novembro, polo que se regulan as prácticas académicas externas dos estudantes universitarios, define estas como □[...] unha actividade de natureza formativa realizada polos estudantes universitarios e supervisada polas Universidades, cuxo obxectivo é permitirles aos mesmos aplicar e complementar os coñecementos adquiridos na súa formación académica, favorecendo a adquisición de competencias que os preparen para o exercicio de actividades profesionais, faciliten a súa empregabilidade e fomenten a súa capacidade de emprendemento□.</p> <p>O Real Decreto mencionado establece no seu artigo 3 que coa realización das prácticas académicas externas se pretenden alcanzar os seguintes fins:</p> <ol style="list-style-type: none">Contribuír para a formación integral dos estudantes complementando a súa aprendizaxe teórica e práctica.Facilitar o coñecemento da metodoloxía de traballo adecuada á realidade profesional na que os estudantes han operar, contrastando e aplicando os coñecementos adquiridos.Favorecer o desenvolvemento de competencias técnicas, metodolóxicas, persoais e participativas.Obter unha experiencia práctica que facilite a inserción no mercado de traballo e mellore a súa empregabilidade futura.Favorecer a innovación e creatividade e o emprendemento.			

Competencias

Código	
B1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos
B2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro
B3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar
B4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
B5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes
B6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de titoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
B7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa
B8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas
B9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable
B10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes
B11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural
B12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
C61	Adquirir un coñecemento práctico do aula e da xestión da mesma

C62	Coñecer e aplicar os procesos de interacción e comunicación no aula e dominar as destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar un clima de aula que facilite a aprendizaxe e a convivencia
C63	Controlar e facer o seguimento do proceso educativo e en particular o de ensino-aprendizaxe mediante o dominio das técnicas e estratexias necesarias
C64	Relacionar teoría e práctica coa realidade do aula e do centro
C65	Participar na actividade docente e aprender a saber facer, actuando e reflexionando desde a práctica
C66	Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación que se poidan establecer nun centro
C67	Regular os procesos de interacción e comunicación en grupos de estudantes 6-12 anos
C68	Coñecer formas de colaboración cos distintos sectores da comunidade educativa e da contorna social
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita na lingua materna
D4	Coñecemento de lingua estranxeira
D5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo
D6	Capacidade de xestión da información
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar
D11	Traballo nun contexto internacional
D12	Habilidades nas relacións interpersoais
D13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D14	Razoamento crítico
D15	Compromiso ético
D16	Aprendizaxe autónoma
D17	Adaptación a novas situacións
D18	Creatividade
D19	Lideranza
D20	Coñecemento doutras culturas e costumes
D21	Iniciativa e espírito emprendedor
D22	Motivación pola calidade
D23	Sensibilidade por temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
	B1	C61	D1
Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento	B6	C62 C68	
Relacionar teoría e práctica coa realidade da aula e do centro mediante o establecemento de relacións entre os coñecementos especializados, teóricos e metodolóxicos, e os resultados da observación, análise e intervención nas situacións educativas da escola na que se realizan as prácticas	B1	C61	D1
	B2	C62	D2
	B3	C63	D3
	B4	C64	D4
	B5	C65	D5
	B6	C66	D6
	B7	C67	D7
	B8	C68	D8
	B9		D9
	B10		D11
	B11		D12
	B12		D13
			D14
		D15	
		D16	
		D17	
		D18	
		D19	
		D20	
		D21	
		D22	
		D23	

Interpretar e reflexionar sobre as observacións e/ou intervencións na aula mediante sesións de clase semanais organizadas polo profesor-coordinador da facultade	B1 B6 B12	C64	D1 D2 D3 D5 D6 D7 D8 D9 D14 D15 D16 D22
Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro onde se realizan as prácticas escolares	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B12	C61 C62 C63 C64 C65 C66 C67 C68	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D20 D21 D22 D23
Asumir que a competencia profesional do mestre ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida	B12	C61 C64	D8 D9 D10 D14 D15 D16 D17 D19 D22

Contidos

Tema	
1. Observación e análise da realidade escolar e do contexto físico, socioeconómico, cultural e lingüístico	Observación e análise da realidade: - escolar e do contexto físico - socioeconómica - cultural - lingüística
2. Interacción e comunicación no ámbito educativo	Procesos comunicativos no ámbito educativo.
3. A planificación educativa na escola na etapa de educación primaria. Identificación, selección e discusión de técnicas e estratexias para a xestión e o control da aula	Planificación escolar. - Organización escolar
4. A intervención docente do estudante en prácticas. Deseño e desenvolvemento de estratexias e recursos educativos para o ensino en áreas instrumentais e de contidos específicos	A intervención docente na aula.
5. Deseño, realización e avaliación de intervencións educativas en relación co itinerario de especialización do estudante de prácticas	A avaliación das intervencións docentes.

6. Análise e valoración crítica do proceso de ensino e aprendizaxe na aula dende os marcos teóricos e metodolóxicos ofrecidos polas outras materias

A avaliación da práctica docente realizada.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Foros de discusión	0	25	25
Debates	25	0	25
Prácticum	600	0	600
Informes/memorias de prácticas	0	550	550

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Foros de discusión	As titorías semanais, individuais e colectivas, con o coordinador e os titores da Universidade servirán de asesoramento aos estudantes. Analizaranse e valorarán os datos observados á luz das competencias técnicas adquiridas nas outras materias e propoñeranse directoras para desenvolver novas tarefas
Debates	A presentación de experiencias e reflexións realizadas durante as estanzas no centro escolar e o intercambio de criterios entre os estudantes de prácticas servirán para compartir experiencias e para contrastar a propia visión de a realidade educativa
Prácticum	O núcleo formativo fundamental do Practicum se desenvolverá mediante a participación no proceso de ensino e aprendizaxe do aula de Primaria asignada (xeralista e de especialidade, se é o caso). O alumno de prácticas participará nas reunións dos equipos educativos dos que forme parte e colaborará nos proxectos de innovación e nas actividades extraescolares que o centro desenvolva. Así mesmo asistirá a todas as reunións e actividades organizadas para que os estudantes en prácticas coñezan en profundidade a realidade educativa a Educación Primaria

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Prácticum	Realización da estancia en centros escolares.
Foros de discusión	Participación activa en espacios de discusións educativas.
Debates	Participación activa en debates educativos.
Probos	Descrición
Informes/memorias de prácticas	Realización da memoria e diario de prácticas.

Avaliación					
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Prácticum	Informe da titora ou titor do centro, segundo o protocolo correspondente	50	B1	C61	D1
			B2	C62	D2
			B3	C63	D3
			B4	C64	D4
			B5	C65	D5
			B6	C66	D6
			B7	C67	D7
			B8	C68	D8
			B9		D9
			B10		D11
			B11		D12
			B12		D13
					D14
					D15
					D16
					D17
					D18
					D19
					D20
					D21
					D22
					D23

Informes/memorias de prácticas	Asistencia e avaliación das reunións e outras actividades programadas	50	B1	C61	D1
	Memoria de Prácticas		B2	C62	D2
			B3	C63	D3
			B4	C64	D4
			B5	C65	D5
			B6	C66	D6
			B7	C67	D7
			B8	C68	D8
			B9		D9
			B10		D10
			B11		D11
			B12		D12
					D13
		D14			
		D15			
		D16			
		D17			
		D18			
		D19			
		D20			
		D21			
		D22			
		D23			

Outros comentarios sobre a Avaliación

1. A titora ou titor académico da universidade avaliará as prácticas desenvolvidas polos estudantes de conformidade cos criterios e fontes de información sinalados.
2. A titora ou titor do centro escolar, como indica o art. 13 do Real Decreto 1707/2011, de 18 de Novembro, polo que se regulan as prácticas académicas externas dos estudantes universitarios, realizará e remitirá ao titor/a académico da Universidade a avaliación final.
3. Para superar a materia do Prácticum o estudante deberá acadar o aprobado en cada un dos criterios de avaliación establecidos nos informes, tanto do titor/a do centro escolar como do titor/a académico. Manteranse as competencias adquiridas en primeira convocatoria ata segunda convocatoria.
4. Para facilitar o proceso de avaliación, antes do inicio das prácticas, o coordinador/a do Prácticum remitiralle ao centro escolar a folla de avaliación na que se reflectan as diferentes competencias obxecto de mesma.
5. Conforme a normativa vixente, con independencia de ser estudantes asistentes como non asistentes, o alumnado disfrutará de condicións equivalentes de avaliación.

Particularmente, no tocante á Memoria de Prácticas, sinalar:

1. A Memoria das prácticas desenvolverase consonte o establecido no art. 14 do Real decreto 1707/2011, de 18 de Novembro.
2. A través da guía docente, así como por outro tipo de orientacións, a Comisión de Prácticas establecerá anualmente as recomendacións precisas para unha correcta elaboración da Memoria.
3. Para facilitar o proceso de avaliación cada titor ou titora contará coa correspondente folla de avaliación.
4. As datas de entrega da Memoria de Prácticas de cada convocatoria figura reflexado no calendario académico da Facultade, podendo consultarse no apartado de organización académica da web da facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Referencias bibliográficas:

- CEBRIÁN DE LA SERNA, M. Y MONEDERO MOYA, J. J. (2009). El e-portfolio y la e-rúbrica en la supervisión del practicum. En M. RAPOSO RIVAS, M. E. MARTÍNEZ FIGUEIRA, L. LODEIRO ENJO, J. C. FERNÁNDEZ DE LA IGLESIA y A. PÉREZ ABELLÁS (coord.), El practicum más allá del empleo: formación vs training (369-380). Santiago de Compostela: Imprenta universitaria.
- CID SABUCEDO, A., DOMÍNGUEZ PRIETO, E. y RAPOSO RIVAS, M. (1998). La práctica reflexiva como medio de construcción del pensamiento práctico de tutores y tutorandos. En M. A. ZABALZA BERAZA (ed.), Los tutores en el practicum: Funciones,

formación y compromiso institucional (219-234). Pontevedra: Diputación Provincial de Pontevedra.

GARCÍA FERNÁNDEZ, A. (2006). La tutoría y la relación profesor-alumno en la formación para la inserción laboral. Revista de Educación (Madrid), 341, 197-211.

GUTIÉRREZ CUENCA, L., CORREA GOROSPE, J. M., JIMÉNEZ DE ABERASTURI APRAIZ, E. y IBÁÑEZ ETXEBERRIA, A. (2009). El modelo reflexivo en la formación de maestros y el pensamiento narrativo: estudio de un caso de innovación educativa en el Practicum de Magisterio. Revista de Educación (Madrid), 350, 493-505.

IGLESIAS FORNEIRO, M. L. (2005). La tecnología audiovisual al servicio del practicum: el vídeo y la fotografía digital. En L. IGLESIAS FORNEIRO, M. A. ZABALZA BERAZA, A. CID SABUCEDO y M. RAPOSO RIVAS (coord.), El practicum como compromiso institucional: los planes de prácticas (1211-1214). Santiago: Unidixital.

LATORRE MEDINA, M. J. (2007). El potencial formativo del practicum: cambio en las creencias que sobre la enseñanza práctica poseen los futuros maestros. Revista de Educación (Madrid), 343, 249-273.

LOBATO FRAILE, C. (ed.) (1996). Desarrollo profesional y prácticas/practicum en la universidad. Bilbao: Servicio Editorial de la Universidad del País Vasco.

MARTÍNEZ FIGUEIRA, M. E. (2010b). Ser tutor, ¿Cuestión de personalidad o de profesionalidad?. Revista Educativa de Orientación y Psicopedagogía, 21 (3), 1-6.

MOLINA RUIZ, E., IRANZO GARCÍA, P., LÓPEZ LÓPEZ, M. C. y MOLINA MERLO, M. A. (2008). Procedimientos de análisis, evaluación y mejora de la formación práctica. Revista de Educación (Madrid), 346, 335-361.

RAPOSO RIVAS, M. (2002). Contribuciones de las Tecnologías de la Información y la Comunicación al desarrollo del practicum de futuros docentes. En L. IGLESIAS FORNEIRO, M. A. ZABALZA BERAZA, A. CID SABUCEDO y M. RAPOSO RIVAS (coord.), Desarrollo de competencias personales y profesionales en el practicum (1-21). Lugo: Unicopia.

RAPOSO RIVAS, M. y SARCEDA GORGOSO, M.C. (2007). La integración de las TIC en la supervisión del Practicum. En A. CID SABUCEDO, M. MURADÁS LÓPEZ, M. A. ZABALZA BERAZA, M. GONZÁLEZ SANMAMED, M. RAPOSO RIVAS y L. IGLESIAS FORNEIRO (coord.), Buenas prácticas en el practicum (1091-1101). Santiago de Compostela: Imprenta universitaria.

SCHÖN, D.A. (1992). La formación de profesionales reflexivos. Hacia un nuevo diseño de la enseñanza y el aprendizaje en las profesiones. Barcelona: Paidós-MEC.

ZABALZA BERAZA, M. A (1989). Teoría de las Prácticas. La formación práctica de los profesores. En M. A. ZABALZA BERAZA (coord.), Actas del II Symposium sobre prácticas escolares (15-40). Pontevedra: Diputación Provincial de Pontevedra.

□ (2004). Condiciones para el desarrollo del practicum. En Profesorado, Revista de curriculum y formación del profesorado, 8 (2), 1-22.

□ (2005). El aprendizaje experiencial como marco teórico para el Practicum. En L. IGLESIAS FORNEIRO, M. A. ZABALZA BERAZA, A. CID SABUCEDO y M. RAPOSO RIVAS (coord.), El practicum como compromiso institucional: los planes de prácticas (19-34). Santiago: Unidixital.

□ (2007). Buenas prácticas en el practicum: bases para su identificación y análisis. En A. CID SABUCEDO, M. RAPOSO RIVAS y A. PÉREZ ABELLÁS, El practicum: buenas prácticas en el Espacio Europeo de Educación Superior (7-34). Santiago: Tórculo.

ZEICHNER, H. (1993). A formação reflexiva de professores: ideias e práticas. Lisboa: Educa.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Traballo de Fin de Grao/P02G120V01991

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Traballo de Fin de Grao/P02G120V01991

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación primaria/P02G120V01201

Educación: Fundamentos didácticos e organizativos do ensino/P02G120V01101

Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación primaria/P02G120V01202

Educación: Teoría e historia da educación/P02G120V01102

Historia: Historia do presente/P02G120V01203
Psicoloxía: Prevención e tratamento das dificultades de aprendizaxe e os trastornos do desenvolvemento/P02G120V01204
Psicoloxía: Psicoloxía da educación: Procesos de aprendizaxe escolar/P02G120V01205
Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 6 a 12 anos/P02G120V01103
Socioloxía: Sociedade, cultura e pensamento/P02G120V01104
Socioloxía: Socioloxía da educación/P02G120V01105
Aprendizaxe e desenvolvemento da motricidade na educación primaria/P02G120V01301
Ciencias experimentais/P02G120V01302
Didáctica das artes plásticas e visuais/P02G120V01401
Didáctica das ciencias experimentais I/P02G120V01402
Expresión e linguaxe musical/P02G120V01403
Xeografía/P02G120V01305
Lingua española/P02G120V01303
Lingua galega/P02G120V01404
Matemáticas e a súa didáctica I/P02G120V01304
Matemáticas e a súa didáctica II/P02G120V01405
Agrupacións instrumentais para a escola primaria/P02G120V01921
Didáctica da lingua e literatura: Español/P02G120V01506
Didáctica da lingua e literatura: Galego/P02G120V01501
Didáctica das ciencias experimentais II/P02G120V01502
Didáctica das ciencias sociais/P02G120V01503
Educación ambiental para o desenvolvemento/P02G120V01901
Educación artística/P02G120V01902
Educación física e a súa didáctica na educación primaria/P02G120V01601
Ética e deontoloxía profesional/P02G120V01903
Innovación e investigación didáctica/P02G120V01504
Lingua francesa e a súa didáctica/P02G120V01505
Lingua inglesa e a súa didáctica/P02G120V01507
Lingua e literatura: Español/P02G120V01603
Lingua e literatura: Galego/P02G120V01602
Novas tecnoloxías para a educación musical en primaria/P02G120V01925
Técnica vocal e práctica coral/P02G120V01926
Expresión corporal e danza/P02G120V01928
Introdución ao feito relixioso e ao cristián/P02G120V01908
Literatura infantil e xuvenil/P02G120V01910
Música nas culturas/P02G120V01927

Outros comentarios

Ter en conta a normativa propia de Prácticas Curriulares da Universidade de Vigo e da Facultade de Ciencias da Educación e do Deporte.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Traballo de Fin de Grao**

Materia	Traballo de Fin de Grao			
Código	P02G120V01991			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego Inglés			
Departamento	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinador/a	Martínez Figueira, María Esther			
Profesorado	Martínez Figueira, María Esther			
Correo-e	esthermf@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O Traballo Fin de Grao consiste no desenvolvemento autónomo por parte do estudante dun proxecto baixo a dirección dun profesor titor, cuxa realización ten a finalidade de favorecer que o estudante integre as ensinanzas recibidas durante os estudos e asegurar a adquisición das competencias propias da titulación.			

Competencias

Código	
B1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos
B2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro
B3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar
B4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
B5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes
B6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de titoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
B7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa
B8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas
B9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable
B10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes
B11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural
B12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
C61	Adquirir un coñecemento práctico do aula e da xestión da mesma
C62	Coñecer e aplicar os procesos de interacción e comunicación no aula e dominar as destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar un clima de aula que facilite a aprendizaxe e a convivencia
C63	Controlar e facer o seguimento do proceso educativo e en particular o de ensino-aprendizaxe mediante o dominio das técnicas e estratexias necesarias
C64	Relacionar teoría e práctica coa realidade do aula e do centro
C65	Participar na actividade docente e aprender a saber facer, actuando e reflexionando desde a práctica
C66	Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación que se poidan establecer nun centro
C67	Regular os procesos de interacción e comunicación en grupos de estudantes 6-12 anos
C68	Coñecer formas de colaboración cos distintos sectores da comunidade educativa e da contorna social
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita na lingua materna
D4	Coñecemento de lingua estranxeira
D5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo
D6	Capacidade de xestión da información

D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar
D11	Traballo nun contexto internacional
D12	Habilidades nas relacións interpersoais
D13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D14	Razoamento crítico
D15	Compromiso ético
D16	Aprendizaxe autónoma
D17	Adaptación a novas situacións
D18	Creatividade
D19	Lideranza
D20	Coñecemento doutras culturas e costumes
D21	Iniciativa e espírito emprendedor
D22	Motivación pola calidade
D23	Sensibilidade por temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
É capaz de interrelacionar as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente.	B8	C61 C65 C66	D2 D7 D8 D17 D18 D21 D22
É capaz de estudar ou avaliar situacións educativas e recoller, ordenar, tratar e analizar a información, tendo en conta os puntos de vista dos participantes, os conceptos teóricos, os datos da investigación, as normas legais e os procedementos institucionais.	B1 B2 B4 B5 B8	C63 C64 C66	D6 D11 D13 D14 D15 D16
É capaz de deseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención educativa o o ciclo de primaria e planear de forma negociada unha secuencia de accións e seguir e avaliar o seu desenvolvemento.	B2 B4 B6 B7	C63 C64 C67 C68	D1 D2 D9 D10 D13
É capaz de programar o propio traballo asignando prioridades, cumprindo coas obrigacións pre-profesionais e analizando a eficacia do propio programa de traballo.	B10 B12	C62 C63	D2 D8 D21
É capaz de contribuír á promoción de boas prácticas do mestre participando no desenvolvemento e análise das propostas educativas que se implementan..	B7 B9 B12	C66	D5 D12 D19 D20 D23
É capaz de sintetizar información e soste argumentos sólidos.	B2 B3 B11		D3 D4
É capaz de presentar conclusións verbalmente e por escrito, de forma estruturada e adecuada á audiencia para a que fosen preparadas.	B8		D3 D5 D6
É capaz de elaborar e redactar informes de investigación aplicada á intervención educativa e traballos académicos e profesionais utilizando distintas técnicas, incluídas as derivadas das tecnoloxías da información e a comunicación.	B11	C65	D16 D17 D18

Contidos

Tema	
Relacionados coas materias do título.	Contidos das materias do Grao de Educación Primaria
Planificación, desenvolvemento e/ou avaliación de investigacións, recursos didácticos ou proxectos de intervención.	Investigacións, recursos didácticos ou proxectos de intervención.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	2	4
Traballos tutelados	10	115	125
Presentacións/exposicións	1	20	21

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades dirixidas á presentación do TFG, proporcionando orientacións sobre a planificación, deseño e realización do traballo.
Traballos tutelados	Ao alumnado asignaráselle un titor/a para a realización do TFG. A tutorización consistirá en supervisar e orientar ao estudante na temática, metodoloxía, elaboración e presentación e calquera outro aspecto académico, así como falicitar a súa xestión, dinamizar e facilitar todo o proceso ata a súa presentación e defensa.
Presentacións/exposicións	Exposición e defensa por parte do alumnado do TFG realizado ante un Tribunal.

S

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	O alumnado realizará o TFG baixo a tutela do seu titor/a asignado.
Presentacións/exposicións	O alumnado realizará a defensa oral do TFG.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Traballos tutelados	Informe da titora ou titor académico sobre o seguimento do traballo do alumno	30	B1	C61	D1
			B2	C62	D2
			B3	C63	D3
			B4	C64	D4
			B5	C65	D5
			B6	C66	D6
			B7	C67	D7
			B8	C68	D8
			B9		D9
			B10		D10
			B11		D11
			B12		D12
			D14		
			D15		
			D16		
			D17		
			D18		
			D19		
			D20		
			D21		
			D22		
			D23		

Presentacións/exposicións Informe do tribunal sobre a memoria do TFG e a súa exposición e defensa	70	B1	C61	D1
		B2	C62	D2
		B3	C63	D3
		B4	C64	D4
		B5	C65	D5
		B6	C66	D6
		B7	C67	D7
		B8	C68	D8
		B9		D9
		B10		D10
		B11		D11
		B12		D12
				D13
			D14	
			D15	
			D16	
			D17	
			D18	
			D19	
			D20	
			D21	
			D22	
			D23	

Outros comentarios sobre a Avaliación

A cualificación será a suma ponderada da cualificación do Tribunal (70%) máis a valoración do titor/a (30%). A valoración do Tribunal será a media aritmética das notas atribuídas por cada un dos seus membros.

O TFG debe ser un traballo persoal no que se constrúa un discurso propio. Cando se utilicen ideas ou palabras doutra autoría acreditarase explicitamente a súa orixe.

Aqueles estudantes que non superen o TFG na avaliación do segundo cuatrimestre poderán presentarse á segunda convocatoria no mes de xullo.

As datas de entrega da memoria e da defensa do TFG serán publicadas con antelación suficiente na web da Facultade

No caso de obter a cualificación de suspenso, ben sexa na primeira ou segunda convocatoria, o tribunal fará chegar un informe coas recomendacións oportunas ao estudante e ao/o titor/a para a mellora do traballo e a súa posterior avaliación.

Conforme a normativa vixente, con independencia de ser estudantes asistentes como non asistentes, o alumnado disfrutará de condicións equivalentes de avaliación.

Bibliografía. Fontes de información

Ferrer, V.; Carmona, M. y Soria, V. (Eds), **EL TRABAJO DE FIN DE GRADO. GUÍA PARA ESTUDIANTES, DOCENTES Y AGENTES COLABORADORES.**, 2012,

Bibliografía complementaria:

- APA (2010). *Manual de Publicacións da American Psychological Association* (3ª ed. traducida da 6th en inglés). Méjico: Manual Moderno.
- Cordón, J.A.; López, J.; Vaqueiro, J. (2001). *Manual de investigación bibliográfica e documental*. Madrid: Pirámide.
- Xurado Vermellas, E. (2002). *Técnicas de investigación documental: manual para a elaboración de tese, monografías, ensaios e informes académicos*. México: Thompson.
- Walker, Melissa (2005). *Como escribir traballos de investigación*. Barcelona : Gedisa.

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Prácticas externas: Practicum/P02G120V01981

Outros comentarios

